

Madem şeytanın varlığı adem hükmündedir -yani icbar yok- o halde onun yaptığı büyük tahribatları nasıl izah edeceğiz?

Kibrit çöpü ve ondan çıkan ateş çok zayıf ve basittir, ama çalı çırpının yanmaya müsait fitratı ve hâli, bu zayıf ateşi çok tehlikeli ve manalı kılıyor. O basit ateş, koca bir ormanı yakabiliyor.

Çalı çırpı ile kibrit çöpü arasında bir bent, duvar ve güvenlik hattı oluşturulursa, kibrit çöpü cirmi kadar bir yeri yakabilir ve potansiyel tehlikesi gider, kendi de bir anda basit bir aleve dönüşür ve söner.

İnsanın fitratındaki nefis, şehvet, öfke ve diğer hayvanî hissiyatlar çalı çırpı gibidir, şeytan ve vesvesesi de basit ve zayıf bir ateş gibidir. İkisi bulunduğu zaman insan bir canavara dönüşebiliyor. Yani şeytan ve üflediği vesvese gerçekten çok basit ve ehemmiyetsizdir, ama tetiklediği cihaz ve unsurlar çok tehlikeli ve risklidir. Bu yüzden, şeytan bir fısıltıdan ileri gitmeyen o vesvesesi ile azamî bir tahribata sebebiyet verebiliyor.

Burada çözüm; nefis, şehvet, öfke ve diğer hayvanî hisleri terbiye ve ıslah etmektir. Bu tehlikeli hissiyat terbiye edilmez ise, şeytan onları sürekli kullanır ve tahrik eder.

Âyet ve hadîslerde şeytana atfedilen kuvvet ve tehlike bundan dolayıdır. Yoksa şeytan tek başına bir hiçtir ve mesleği ademîdir, fakat işi tahrip ve yıkmak olduğu için çok basit vesveselerle azim yıkımlar yapabiliyor.